

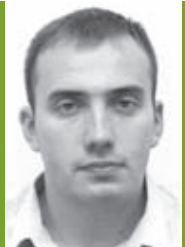
חזקים, אך מנוצחים

חיילים אמריקנים בווייטנאם | המחבר טוען שאסטרטגיות ההתמודדות שנקטו שלוש מעצמות - צרפת באלג'יריה, בריטניה בקפריסין וארה"ב בווייטנאם ובעיראק - לא איפשרו להן לנצח את כוחות הגרילה שנגדם התמודדו

רס"ן דן פיוטקין
רמ"ד תורות היסוד בחטיבת
תוה"ד

יישום דוקטרינות צבאיות שאינן מתאימות למציאות בשטח הוא אחת הסיבות המרכזיות לכך שצבאות המערב מפסידים שוב ושוב בהתמודדויות נגד לוחמי גרילה. זוהי טענתו המרכזית של ג'יימס קורום (James S. Corum) בספרו "אסטרטגיות גרועות" (Bad Strategies, Zenith Press)

המוגבלים. הספר אומנם אינו דן בסוגיות מתולדות ישראל, אך הוא מציג מתודולוגיה ואמות מידה שמאפשרות לנתח את האופן שבו התמודד ומתמודד צה"ל נגד הגרילה במסגרת הסכסוך הישראלי-ערבי. אך עיקר העניין בו לקציני צה"ל הוא ההסברים שהוא מספק לכישלונות של צבאות אחרים בהתמודדות עם גרילה. ועל כך כבר נאמר: מיהו חכם? הלומד מהניסיון. ומי חכם ממנו? הלומד מניסיונם של האחרים.

לפני כשנה יצאה לאור בארה"ב המהדורה השנייה של ספרו של לוטננט-קולונל (מיל') פרופ' ג'יימס קורום "אסטרטגיות גרועות". הספר הוא מחקר השוואתי בין האסטרטגיות השונות שנקטו מעצמות המערב - ארה"ב, צרפת ובריטניה - בהתמודדותן עם לוחמת גרילה. ספרו של פרופ' קורום (שהוא כיום הדיקן של בית הספר הצבאי הגבוה של אסטוניה, שבו לומדים קצינים מהמדינות הבלטיות ומנאט"ו) הוא אחד הניסיונות המוצלחים ביותר שנעשו בשנים האחרונות לנתח את הטעויות האסטרטגיות שעשו המדינות הדמוקרטיות בהתמודדותן עם המלחמות האסימטריות. הספר דן באסטרטגיות שנקטו צרפת באלג'יריה, בריטניה בקפריסין וארה"ב בווייטנאם ובעיראק. המחבר טוען שאסטרטגיות ההתמודדות שנקטו שלוש המעצמות האלה לא איפשרו להן לנצח את כוחות הגרילה שנגדם התמודדו. המחבר מציג בפני הקורא את הצעדים שנקטו שלוש המעצמות בכל אחד מעימותים האלה

עד שהובסו ונסוגו. המחבר אינו מסתפק בתיאור ההחלטות שהתקבלו במהלך ההתמודדות עם הגרילה וכיצד תורגמו ההחלטות האלה בשטח, אלא מציג את הקשר הישיר בין אותן ההחלטות לבין הכישלונות שנגרמו בעטיין. יתר על כן, פרופ' קורום מצביע לא רק על ההחלטות השגויות שהתקבלו (בדרג המדיני ובדרג הצבאי) אלא גם על הטעויות שנעשו בהערכות המודיעין שהוגשו למקבלי ההחלטות ועל הכשלים שבדוקטרינות הצבאיות של הצבאות שלחמו בעימותים האלה. כמו כן מנתח פרופ' קורום את הפערים התרבותיים בין החברות שהתעמתו.

לדוגמה, פרופ' קורום מסביר שתנועת הגרילה קמה בעיראק לאחר מלחמת המפרץ השנייה בעיקר משום שמערכת קבלת ההחלטות בארה"ב לא תיפקדה כראוי. לאחר שקמה היא הלכה והתחזקה בגלל דוקטרינה צבאית לקויה של האמריקנים, בגלל הערכות המודיעין הלקויות שלהם ובגלל קצרים בתקשורת בין המנהיגות הצבאית למנהיגות האזרחית. דוגמה נוספת: פרופ' קורום טוען שבווייטנאם ניסו האמריקנים ליישם את הדוקטרינה שיישמו - בהצלחה - במלחמת העולם השנייה נגד יפן: השגת ניצחון מוחלט. אך מה שהיה נכון למלחמה נגד היפנים לא היה נכון למלחמה בווייטנאם.

המחבר מציע גישה כוללת להתמודדות עם הגרילה. לדעתו, ההצלחה תלויה ביכולתם של קברניטי הצבא ושל המערכת המדינית להבין את הסיבה ולהתאים את האסטרטגיות ואת הדוקטרינות הצבאיות לנסיבות הספציפיות של כל עימות. כמו כן סבור המחבר שעל מדינות המערב לפתח תרבות צבאית שמבוססת לא רק על גישת המערכות אלא גם על תרבות מבצעית שרואה את הסיבה האסטרטגית של העימות גם כפי שהצד האחר רואה אותה.

ספרו של פרופ' קורום נכתב מתוך ידע מקצועי מעמיק הן של המערכות הצבאיות של המדינות שעליהן הוא כותב והן של התיאוריות ושל התורות הצבאיות. הספר יכול לסייע לא רק להבנת האסטרטגיות שקיימות להתמודדות עם גרילה, אלא גם להבנת מהות העימותים

